

NICOLAE BACALBAȘA – „FALS TRATAT DE NAVIGAȚIE“

Dr. N. Stănicel

Cu talentul unui bun observator și cu experiența acumulată de-a lungul anilor serviți ca medic de bord pe navele comerciale românești, autorul lucrării sugestiv intitulată: „*Fals Tratat de Navigație*“, prezintă cititorului fața nevăzută a unui univers fascinant, mai puțin cunoscut.

Chiar de la lectura primelor pagini ești atenționat că lucrarea nu o încercare de entomologie socială, ci o relatare sinceră a tot ceea ce el a considerat interesant a fi cunoscut.

Nimic din cele expuse, afirmă autorul, n-a fost inventat.

Iar dacă pe alocuri întâlnim uneori în limbajul marinarilor unele expresii triviale, stânjenitoare, poate pentru cititorul prea exigent, autorul se explică spunând: „Am căutat să redau ca fapte de istorie orală povestirile colegilor mei, cu toată savoarea lor lingvistică. Unele expresii pot șoca, dar o lume amputată de parfumul ei lexic devine inerent falsificată“. Pentru mine, spune în continuare autorul, limbajul și metaforele marinarilor, reprezintă o adevărată încântare. Este desigur o explicație ce trebuie luată în considerație de cel care citește această carte.

Autorul, un om între două vârste, hotărăște să devină medic la bordul unui vas comercial, deși avea în spate destule realizări și dezamăgiri. Am putea spune că avem de-a face cu un împătimit admirator al călătoriilor pe mare, deși nu gustase încă nimic din riscurile inerente acestei aventuri.

La primirea carnetului de marinar, exclama: „Începe o nouă complicitate cu marea, care mi-a însoțit copilăria, marea care mi-a închis orizontul geografic și mi-a oferit orizontul visărilor.“

Numai un asemenea om putea să scrie cu sinceritate această carte.

Prezentată sub forma unor mici povestiri, adevărate experiențe de viață, rostite de cele mai multe ori de marinarii care le-au trăit, cititorul află lucruri foarte interesante din viața celor care se luptă cu stihiiile mărilor.

Autorul explicându-ne cu mult talent lucruri mai puțin cunoscute, își mărturisește indirect erudiția sa, în multe domenii ale cunoașterii.

Echipajul unui vas este alcătuit din oameni diferiți ca vârstă, temperament, nivel cultural, dar predestinați unei conviețuiri strânse timp îndelungat, în cușca metalică strâmtă, numită vapor.

Încă de la început spune că marinăria este de fapt timp mort în proporție de 85%, restul de 15% fiind reprezentat de frică – frică de furtună, de incendiu sau de coliziune –, care poate fi uneori cu consecințe devastatoare. Când a pornit pe mare sufletul lui se află în mâna lui Dumnezeu.

Existența marinarului se reduce la un șir de întâlniri, despărțiri, reîntâlniri; plasă cu ochiuri mari prin care se scurge viața. Unii n-o simt, alții doar o intuesc, unii o trăiesc acut, iar alții suferă.

Marinăria este experiența singurătății, fricii, morții, despărțirilor și a întrebărilor.

Pretutindeni, tot timpul și niciodată absentă, plutește amenințarea.

Mărturisesc că citind această carte am aflat lucruri extrem de interesante privind șobolanul, care este însoțitorul nelipsit al oricărui vapor. Și sunt sigur că mulți sunt aceia care nu știu că acest rozător a fost studiat de-a lungul timpului din toate punctele de vedere. Mai mult decât oricare alt animal, după cum afirmă biologul Igor Akimusk. Și poate că era și firesc să fie așa. Un alt cercetător Ernest Walker afirmă că bolile transmise de șobolan au distrus probabil în ultimele zece secole, mai mulți oameni decât toate războaiele și revoluțiile. Ciuma din Evul Mediu a fost răspândită tot de șobolan. Autorul insistă asupra acestui subiect deloc neglijabil deoarece acest rozător care însoțește orice vas, fără excepție, face parte din lumea celor care navighează. Puțini au aflat desigur de șobolanul killer, acea creație a experimentului uman – șobolanul care se hrănește numai cu carnea șobolanilor, a semenilor săi, un fel de pisică precum și multe alt date legate de acest animal.

Mai aflăm deasemeni multe date privind evoluția în timp a felului cum alcoolul a cucerit lumea, a faptului că vaporul este un loc unde se consumă, se vinde și nu rareori se prepară cu mijloace improvizate în mod clandestin, alcoolul. Se pune că

după praful de pușcă alcoolul a fost cel de-al doilea instrument al civilizației.

Despre faptul că marinarii beau, autorul ne spune că o fac din teama de moarte, de apă, de vamă și nu rareori din viciu.

Pare că nimic nu-i scapă, acestui bun observator și cunoscător al vieții sub toate aspectele.

Dar nava îmbătrânește, se oxidează și trebuie să se scuture de rugină. Algele și scoicile care se prind de corpul vasului, trebuie să fie înlăturate – și multe alte amănunte care fac expunerea interesantă și captivantă pentru cititorul obișnuit.

Uneori discret, dar alteori agresiv este înfierat comportamentul corupt al funcționarilor de la vamă, de la cel mai neînsemnat până la șefii acestuia, care pretind de la fiecare marinar, tainul care nu i se cuvine.

Știind că evenimentele petrecute pe care solicită nervos personalul, trebuie avută în vedere și posibilitatea întâlnirii cu oameni dezaxați care pot acționa imprevizibil. Mi s-a părut interesantă și chiar ironică afirmația: „Dintr-un om poți face un marinar, dar dintr-un marinar nu mai poți face un om“. O afirmație, desigur puțin forțată, dar nelipsită de un sâmbure de adevăr.

În legătură cu „eroarea umană“ am întâlnit o clasificare interesantă a incidentelor critice și anume: o întâlnim în proporție de 45% în centralele atomo-

electrice, în 60% dintre catastrofele aviatice și în 80% în catastrofele de pe mare.

Neiertător cu tarele sistemului totalitar, le aduce în prim-plan, ori de câte ori este îndreptățit s-o facă, incriminându-le.

Sunt descrise de asemenea multe situații limită pe care marinarul este obligat să le trăiască, precum și unele catastrofe prin care unii au trecut, dar tovarăși de-ai lor au plătit cu viața. Monstrul ascuns în valurile mării, stă mere la pândă, incertitudinea planând ca o umbră în jurul navei.

Ce știm în fond cei de pe uscat, despre trăirile acestor pregrinări confrunțați în permanență cu stihiiile mărilor?

Vameșii îi sancționează nemilos, obligându-i să-și împartă bunurile cu ei. Vecinii îi invidiază pentru libertatea de a cutreiera lumea, ei nebucurându-se de acest privilegiu, familia fiind singura care le stă alături, așteptându-i mereu.

Bogăția cunoștințelor de care dă dovadă autorul în această lucrare și modul în care le expune cu talent, umor și uneori de multă ironie, oferă cititorului o lectură plăcută, deconectantă și utilă. Lucrarea „*Fals Tratat de Navigație*“ se impune a fi citită de cel care dorește să cunoască mai bine adevărata viață a marinarului.